Oikeustapauskokoelma

UNIONIN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (ensimmäinen jaosto)

26 päivänä tammikuuta 2017*

Muutoksenhaku — Kartellit tai muut yhteistoimintajärjestelyt — Kylpyhuonekalusteiden markkinat Belgiassa, Saksassa, Ranskassa, Italiassa, Alankomaissa ja Itävallassa — Myyntihintojen yhteensovittaminen ja arkaluonteisten liiketoimintatietojen vaihtaminen — Asetus (EY) N:o 1/2003 — 23 artiklan 2 kohta — Liikevaihtoon perustuva 10 prosentin yläraja — Sakkojen määrän laskennasta annetut vuoden 2006 suuntaviivat — Taannehtivuuskiellon periaate — Täyden harkintavallan käyttäminen — Menettelyn kohtuuton kesto

Asiassa C-604/13 P,

jossa on kyse Euroopan unionin tuomioistuimen perussäännön 56 artiklaan perustuvasta valituksesta, joka on pantu vireille 25.11.2013,

Aloys F. Dornbracht GmbH & Co. KG, kotipaikka Iserlohn (Saksa), edustajinaan H. Janssen ja T. Kapp, Rechtsanwälte,

valittajana,

ja jossa valittajan vastapuolena ja muuna osapuolena ovat

Euroopan komissio, asiamiehinään F. Castillo de la Torre ja L. Malferrari, avustajanaan A. Böhlke, Rechtsanwalt, prosessiosoite Luxemburgissa,

vastaajana ensimmäisessä oikeusasteessa, ja

Euroopan unionin neuvosto,

väliintulijana ensimmäisessä oikeusasteessa,

UNIONIN TUOMIOISTUIN (ensimmäinen jaosto),

toimien kokoonpanossa: varapresidentti A. Tizzano, joka hoitaa ensimmäisen jaoston puheenjohtajan tehtäviä, sekä tuomarit M. Berger, E. Levits, S. Rodin (esittelevä tuomari) ja F. Biltgen,

julkisasiamies: M. Wathelet,

kirjaaja: hallintovirkamies K. Malacek,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 10.9.2015 pidetyssä istunnossa esitetyn,

päätettyään julkisasiamiestä kuultuaan ratkaista asian ilman ratkaisuehdotusta,

* * Oikeudenkäyntikieli: saksa.

on antanut seuraavan

tuomion

1 Valituksessaan Aloys F. Dornbracht GmbH & Co. KG vaatii kumottavaksi unionin yleisen tuomioistuimen 16.9.2013 antaman tuomion Dornbracht v. komissio (T-386/10, EU:T:2013:450; jäljempänä valituksenalainen tuomio), jolla unionin yleinen tuomioistuin on hylännyt mainitun yhtiön kanteen, jossa tämä vaati SEUT 101 artiklan ja ETA-sopimuksen 53 artiklan mukaisesta menettelystä 23.6.2010 annetun komission päätöksen K(2010) 4185 lopullinen (Asia COMP/39.092 – Kylpyhuonekalusteet) (jäljempänä riidanalainen päätös) kumoamista itseään koskevilta osin tai toissijaisesti sille kyseisellä päätöksellä määrätyn sakon määrän alentamista.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

Asetus (EY) N:o 1/2003

2 [SEUT 101] ja [SEUT 102] artiklassa vahvistettujen kilpailusääntöjen täytäntöönpanosta 16.12.2002 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 1/2003 (EYVL 2003, L 1, s. 1) 23 artiklan 2 ja 3 kohdassa säädetään seuraavaa:

”2. Komissio voi päätöksellään määrätä yrityksille tai yritysten yhteenliittymille sakon, jos ne tahallaan tai tuottamuksesta:

a) rikkovat [SEUT 101 tai SEUT 102] artiklan määräyksiä – –

– –

Kunkin rikkomiseen osallisen yrityksen tai yritysten yhteenliittymän osalta sakko on enintään kymmenen prosenttia sen edellisen tilikauden liikevaihdosta.

– –

3. Sakon suuruutta määrättäessä on otettava huomioon sekä rikkomisen vakavuus että sen kesto.”

Vuoden 2006 suuntaviivat

3 Asetuksen N:o 1/2003 23 artiklan 2 kohdan a alakohdan mukaisesti määrättävien sakkojen laskennasta annettujen suuntaviivojen (EUVL 2006, C 210, s. 2; jäljempänä vuoden 2006 suuntaviivat) 2 kohdassa todetaan, että sakkojen määrittämisessä ”komissio ottaa – – huomioon rikkomisen vakavuuden ja keston” ja että ”sakon määrä ei saa ylittää asetuksen N:o 1/2003 23 artiklan 2 kohdan toisessa ja kolmannessa alakohdassa säädettyjä enimmäismääriä”.

4 Vuoden 2006 suuntaviivojen 19, 21, 23 ja 37 kohdassa todetaan seuraavaa:

”19. Sakon perusmäärä lasketaan osuutena myyntiarvosta, joka määritetään rikkomisen vakavuuden perusteella ja kerrotaan niiden vuosien lukumäärällä, joina rikkominen tapahtui.

– –

21. Sakon perusmäärässä huomioon otettava osuus myyntiarvosta on yleensä enintään 30 prosenttia.

– –

23. Hinnoista sopimisesta, – – tehdyt horisontaaliset sopimukset – –, jotka ovat yleensä salaisia, kuuluvat luonteeltaan vakavimpiin kilpailunrajoituksiin. Tällaisista sopimuksista on määrättävä kilpailupolitiikan mukaan ankaria seuraamuksia. Kyseisten rikkomisten tapauksessa huomioon otettava osuus myynnistä sijoittuu sen vuoksi yleensä asteikon yläpäähän.

– –

37. Vaikka näissä suuntaviivoissa esitellään yleiset sakon laskentamenetelmät, erityistapauksissa voi olla kuhunkin asiaan liittyvien erityispiirteiden vuoksi tai pelotevaikutuksen aikaansaamiseksi perusteltua, että komissio poikkeaa näistä menetelmistä tai 21 kohdassa vahvistetuista raja-arvoista.”

Asian tausta ja riidanalainen päätös

5 Asian tausta esitetään valituksenalaisen tuomion 1–29 kohdassa, ja se voidaan tiivistää seuraavasti.

6 Valittaja on Saksan oikeuden mukaan perustettu yhtiö, joka valmistaa muun muassa hanoja.

7 Masco Corp. ja sen tytäryhtiöt, joihin kuuluvat hanoja valmistava Hansgrohe AG ja suihkuseiniä valmistava Hüppe GmbH, ilmoittivat 15.7.2004 komissiolle kartellista kylpyhuonekalusteiden alalla ja pyysivät sakkoimmuniteettia sakoista vapauttamisesta ja sakkojen lieventämisestä kartelleja koskevissa asioissa annetun komission tiedonannon (EYVL 2002, C 45, s. 3) nojalla tai, ellei sitä myönnetä, niille mahdollisesti määrättävien sakkojen määrän alentamista.

8 Komissio teki 9. ja 10.11.2004 useiden yhtiöiden ja kansallisten ammatillisten järjestöjen, jotka toimivat kylpyhuonekalusteiden alalla, tiloissa tarkastuksia ilman ennakkoilmoitusta. Komissio lähetti 15.11.2005 –16.5.2006 mainituille yhtiöille ja järjestöille – näiden joukossa valittajalle – tietojensaantipyyntöjä, minkä jälkeen se antoi 26.3.2007 väitetiedoksiannon. Väitetiedoksianto annettiin tiedoksi muun muassa valittajalle.

9 Komissio antoi 12.–14.11.2007 järjestetyn kuulemistilaisuuden, 9.7.2009 lähetetyn tosiseikkakuvauksen sisältäneen kirjeen ja myöhemmin muun muassa valittajalle esitettyjen lisätietopyyntöjen jälkeen 23.6.2010 riidanalaisen päätöksen. Se totesi tässä päätöksessä, että kylpyhuonekalusteiden alalla oli rikottu SEUT 101 artiklan 1 kohtaa ja Euroopan talousalueesta 2.5.1992 tehdyn sopimuksen (EYVL 1994, L 1, s. 3) 53 artiklaa. Komission mukaan tämä rikkominen, johon oli osallistunut 17 yritystä, oli tapahtunut eri ajanjaksoina 16.10.1992–9.11.2004, ja se koostui joukosta kilpailunvastaisia sopimuksia tai yhdenmukaistettuja menettelytapoja Belgian, Saksan, Ranskan, Italian, Alankomaiden ja Itävallan alueella. Kartellissa kyseessä olleet tuotteet olivat kylpyhuonekalusteita, jotka kuuluivat johonkin seuraavista kolmesta tuotteiden alaryhmästä: hanat, suihkuseinät oheistarvikkeineen sekä keraamiset tuotteet.

10 Siltä osin kuin oli tarkemmin sanottuna kyse valittajasta, joka valmistaa ensimmäiseen kyseisistä kolmesta tuotteiden alaryhmästä kuuluvia tuotteita, komissio totesi riidanalaisen päätöksen 1 artiklan 2 kohdassa, että rikkominen koostui osallistumisesta 6.3.1998–9.11.2004 jatkettuun sopimukseen tai yhdenmukaistettuihin menettelytapoihin kylpyhuonekalusteiden alalla Saksan ja Itävallan alueella.

11 Tämän perusteella komissio määräsi valittajalle riidanalaisen päätöksen 2 artiklan 6 kohdassa 12 517 671 euron suuruisen sakon.

12 Sakon laskemiseksi komissio nojautui vuoden 2006 suuntaviivoihin, erityisesti niiden 20–24 kohtaan.

Menettely unionin yleisessä tuomioistuimessa ja valituksenalainen tuomio

13 Unionin yleisen tuomioistuimen kirjaamoon 8.9.2010 toimittamallaan kannekirjelmällä Aloys F. Dornbracht nosti riidanalaisesta päätöksestä kumoamiskanteen ja vetosi kahdeksaan kanneperusteeseen.

14 Ensimmäisen kanneperusteen mukaan komissio teki asetuksen N:o 1/2003 23 artiklan 3 kohdan kannalta arviointivirheen todetessaan kilpailusääntöjen rikkomisen, johon se katsoi valittajan syyllistyneen, ja määrittäessään valittajalle määräämänsä sakon määrän, toinen kanneperuste koski mainitun asetuksen 23 artiklan 3 kohdan rikkomista sen perusteella, että kyseisen asetuksen 23 artiklan 2 kohdassa tarkoitettua 10 prosentin ylärajaa oli sovellettu virheellisesti, kolmas kanneperuste koski sen huomiotta jättämistä, miten juuri valittaja oli itse osallistunut todettuun rikkomiseen, mikä oli vastoin yhdenvertaisen kohtelun periaatetta, neljäs kanneperuste koski komission muiden aikaisempien päätösten huomiotta jättämistä yhdenvertaisen kohtelun periaatteen vastaisesti, viidennen kanneperusteen mukaan valittajan rajallinen taloudellinen kapasiteetti oli suhteellisuusperiaatteen vastaisesti jätetty ottamatta huomioon, kuudes valitusperuste koski vuoden 2006 suuntaviivojen soveltamisesta johtunutta taannehtivuuskiellon periaatteen loukkaamista, seitsemäs kanneperuste perustui siihen, että saman asetuksen 23 artiklan 3 kohta on vastoin nullum crimen, nulla poena sine lege -periaatetta, ja kahdeksannen kanneperusteen mukaan vuoden 2006 suuntaviivat ovat lainvastaisia siltä osin kuin niissä annetaan komissiolle liian laaja harkintavalta.

15 Unionin yleinen tuomioistuin hylkäsi valituksenalaisella tuomiolla kanteen kokonaisuudessaan.

Asianosaisten vaatimukset unionin tuomioistuimessa

16 Valittaja vaatii, että unionin tuomioistuin

— kumoaa valituksenalaisen tuomion

— kumoaa riidanalaisen päätöksen valittajaa koskevilta osin

— toissijaisesti alentaa valittajalle riidanalaisessa päätöksessä määrätyn sakon määrää asianmukaisesti ja

— velvoittaa komission korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

17 Komissio vaatii, että unionin tuomioistuin

— hylkää valituksen ja

— velvoittaa valittajan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

Valituksen tarkastelu

18 Valituksensa tueksi valittaja esittää kuusi valitusperustetta. Ensimmäinen valitusperuste koskee asetuksen N:o 1/2003 23 artiklan 3 kohdan rikkomista sekä nullum crimen, nulla poena sine lege -periaatteen, yhdenvertaisen kohtelun periaatteen ja suhteellisuusperiaatteen loukkaamista mainitun asetuksen 23 artiklan 2 kohdassa säädetyn ylärajan virheellisen soveltamisen perusteella. Toisessa valitusperusteessaan valittaja arvostelee valituksenalaista tuomiota siltä osin kuin se väittää unionin yleisen tuomioistuimen virheellisesti hylänneen vuoden 2006 suuntaviivoihin kohdistetun lainvastaisuusväitteen. Kolmannen valitusperusteen mukaan unionin yleinen tuomioistuin ei ole määrännyt seuraamusta siitä, että komissio on rikkonut vuoden 2006 suuntaviivojen 37 kohtaa.

Neljännessä valitusperusteessaan valittaja vetoaa taannehtivuuskiellon periaatteen loukkaamiseen sen johdosta, että nyt käsiteltävään tapaukseen on sovellettu vuoden 2006 suuntaviivoja. Viidennen valitusperusteen mukaan valittajalle määrätyn sakon määrän laskennassa on tehty oikeudellisia virheitä. Lopuksi kuudes valitusperuste perustuu menettelyn kohtuullista kestoa koskevan periaatteen loukkaamiseen.

Ensimmäinen valitusperuste, joka koskee asetuksen N:o 1/2003 23 artiklan 2 kohdassa säädetyn 10 prosentin enimmäismäärän virheellistä soveltamista

Asianosaisten lausumat

19 Valituksenalaisen tuomion 213–227 kohtaan kohdistamassaan ensimmäisessä valitusperusteessa valittaja väittää unionin yleisen tuomioistuimen rikkoneen asetuksen N:o 1/2003 23 artiklan 3 kohtaa sekä loukanneen nullum crimen, nulla poena sine lege -periaatetta, yhdenvertaisen kohtelun periaatetta ja suhteellisuusperiaatetta katsoessaan, että mainitun asetuksen 23 artiklan 2 kohdassa säädetyllä 10 prosentin enimmäismäärällä asetetaan yläraja, jota sovelletaan vain sakon lopulliseen määrään, kieltäessään siten komission tässä asiassa määräämän sakon määrän vahvistamisen lainvastaisuuden ja tehdessään itselleen mahdottomaksi alentaa sakon määrää. Valittajan mielestä nimittäin tällainen tulkinta johtaa siihen, että lähes kaikissa tapauksissa asianomaiselle yritykselle määrätään sakko, jonka määrä on 10 prosenttia sen kokonaisliikevaihdosta, riippumatta kyseessä olevan rikkomisen vakavuudesta ja kestosta.

20 Valittaja viittaa erityisesti Kartellsenat du Bundesgerichtshofin (Saksan liittovaltion kartelliasioita käsittelevän tuomioistuimen toimivaltainen jaosto) antamaan ratkaisuun ja väittää, että kyseisen asetuksen 23 artiklan 2 kohdassa säädetyllä 10 prosentin enimmäismäärällä ei aseteta mainittua ylärajaa vaan siinä vahvistetaan määrättävien sakkojen asteikon ylätaso, jota olisi sovellettava vain kaikkein vakavimpiin rikkomisiin. Tällaisella lähestymistavalla voidaan ottaa asianmukaisesti huomioon rikkomisen vakavuus ja kesto, kuten saman asetuksen 23 artiklan 3 kohdassa säädetään.

21 Komission mielestä ensimmäinen valitusperuste on jätettävä tutkimatta tai se on joka tapauksessa hylättävä perusteettomana.

Unionin tuomioistuimen arviointi asiasta

22 Siltä osin kuin yhtäältä valittaja väittää ensimmäisessä valitusperusteessaan pääasiallisesti, että unionin yleinen tuomioistuin on tulkinnut virheellisesti asetuksen N:o 1/2003 23 artiklan 2 kohtaa katsoessaan, että tässä kohdassa asetetaan yläraja, on todettava, että unionin yleinen tuomioistuin on tällaista perustelua esittämättä todennut valituksenalaisen tuomion 216 kohdassa perustellusti, että unionin tuomioistuimen vakiintuneesta oikeuskäytännöstä ilmenee, että ainoastaan määrätyn sakon lopullisen määrän on oltava mainitussa säännöksessä tarkoitetun liikevaihtoon perustuvan 10 prosentin enimmäismäärän mukainen ja että kyseisessä säännöksessä ei kielletä komissiota päätymästä sakon laskennan eri vaiheiden aikana enimmäismäärän ylittävään väliaikaiseen määrään, kunhan sakon lopullinen määrä ei ylitä kyseistä enimmäismäärää (ks. mm. tuomio 28.6.2005, Dansk Rørindustri ym. v. komissio, C-189/02 P, C-202/02 P, C-205/02 P–C-208/02 P ja C-213/02 P, EU:C:2005:408, 277 ja 278 kohta; tuomio 29.6.2006, SGL Carbon v. komissio, C-308/04 P, EU:C:2006:433, 82 kohta ja tuomio 12.7.2012, Cetarsa v. komissio, C-181/11 P, ei julkaistu, EU:C:2012:455, 80 kohta).

23 Toisaalta siltä osin kuin kyse on väitteistä, joiden mukaan unionin yleinen tuomioistuin on rikkonut asetuksen N:o 1/2003 23 artiklan 3 kohtaa ja siis loukannut nullum crimen, nulla poena sine lege -periaatetta, yhdenvertaisen kohtelun periaatetta ja suhteellisuusperiaatetta, koska se ei ole ottanut rikkomisten vakavuutta ja kestoa asianmukaisesti huomioon, on muistutettava, että unionin tuomioistuimen vakiintuneesta oikeuskäytännöstä ilmenee, että se, että kyseisen asetuksen

23 artiklan 2 kohdan toisessa alakohdassa tarkoitetun liikevaihtoon perustuvan 10 prosentin enimmäismäärän soveltamisen johdosta tietyt rikkomisen vakavuuden ja keston kaltaiset osatekijät eivät tosiasiallisesti vaikuta määrätyn sakon määrään, on pelkästään seuraus siitä, että tätä enimmäismäärää sovelletaan kyseiseen lopulliseen määrään (ks. mm. tuomio 28.6.2005, Dansk Rørindustri ym. v. komissio, C-189/02 P, C-202/02 P, C-205/02 P–C-208/02 P ja C-213/02 P, EU:C:2005:408, 279 kohta ja tuomio 12.7.2012, Cetarsa v. komissio, C-181/11 P, ei julkaistu, EU:C:2012:455, 81 kohta).

24 Kyseisen enimmäismäärän tarkoituksena on näet estää se, että yrityksille määrättäisiin sakkoja, joiden osalta on ennakoitavissa, etteivät yritykset pysty niitä maksamaan, kun otetaan huomioon niiden koko, jota niiden kokonaisliikevaihto ilmentää, vaikkakin vain likimääräisesti ja epätäydellisesti (tuomio 28.6.2005, Dansk Rørindustri ym. v. komissio, C-189/02 P, C-202/02 P, C-205/02 P–C-208/02 P ja C-213/02 P, EU:C:2005:408, 280 kohta ja tuomio 12.7.2012, Cetarsa v. komissio, C-181/11 P, ei julkaistu, EU:C:2012:455, 82 kohta).

25 Kyseessä on näin ollen kaikkiin yrityksiin yhdenmukaisesti sovellettava ja niistä kunkin koon perusteella määräytyvä enimmäismäärä, jonka tarkoituksena on estää se, että sakot olisivat kohtuuttoman suuria ja suhteettomia. Enimmäismäärällä on siis erillinen ja rikkomisen vakavuuteen ja kestoon liittyvien arviointiperusteiden tavoitteeseen nähden itsenäinen tavoite (tuomio 28.6.2005, Dansk Rørindustri ym. v. komissio, C-189/02 P, C-202/02 P, C-205/02 P–C-208/02 P ja C-213/02 P, EU:C:2005:408, 281 ja 282 kohta sekä tuomio 12.7.2012, Cetarsa v. komissio, C-181/11 P, ei julkaistu, EU:C:2012:455, 83 kohta).

26 Tästä seuraa, että argumentit, joiden mukaan rikkomisten vakavuus ja kesto on otettu riittämättömästi huomioon, koska on sovellettu asetuksen N:o 1/2003 23 artiklan 2 kohdassa säädettyä enimmäismäärää, on hylättävä.

27 Niinpä ensimmäinen valitusperuste on hylättävä perusteettomana.

Toinen valitusperuste, joka koskee väitettä vuoden 2006 suuntaviivojen lainvastaisuudesta

Asianosaisten lausumat

28 Toisessa valitusperusteessaan valittaja väittää, että unionin yleinen tuomioistuin on rikkonut asetuksen N:o 1/2003 23 artiklan 3 kohtaa hylätessään vuoden 2006 suuntaviivoihin kohdistetun lainvastaisuusväitteen, jonka mukaan näissä suuntaviivoissa ei oteta huomioon rikkomisen, johon yksituoteyritykset ovat syyllistyneet, keston ja vakavuuden kriteerejä.

29 Tässä yhteydessä valittaja viittaa ensimmäisessä oikeusasteessa jättämässään kannekirjelmässä esitettyihin argumentteihin ja väittää, että vuoden 2006 suuntaviivat ovat lainvastaisia, koska ne ovat laillisuusperiaatteen ja oikeusvarmuuden periaatteen vastaisia ja koska on joka tapauksessa niin, ettei niissä ole mitään erityistä mainintaa yksituoteyrityksistä.

30 Valittaja toteaa, että – toisin kuin asetuksen N:o 17 15 artiklan 2 kohdan ja [HT] 65 artiklan 5 kohdan mukaisesti määrättävien sakkojen laskennasta annetut suuntaviivat (EYVL 1998, C 9, s. 3; jäljempänä vuoden 1998 suuntaviivat) – vuoden 2006 suuntaviivat johtavat yleensä siihen, että 10 prosentin enimmäismäärä ylittyy erityisesti yhdellä alalla toimivien yksituoteyritysten osalta. Vuoden 2006 suuntaviivoissa kuvatun sakkojen laskentamenetelmän soveltaminen johtaa siis valittajan mukaan siihen, ettei niiden rikkomisten, joihin kyseiset yritykset ovat syyllistyneet, kestoa ja vakavuutta koskevia arviointiperusteita, joihin asetuksen N:o 1/2003 23 artiklan 3 kohdassa viitataan, oteta huomioon asianmukaisesti. Sellaisten seuraamusten, joiden määrä on 10 prosenttia liikevaihdosta, lähes järjestelmällinen määrääminen on myös vastoin yhdenvertaisen kohtelun periaatetta.

31 Komission mielestä toinen valitusperuste on jätettävä tutkimatta tai se on joka tapauksessa hylättävä perusteettomana.

Unionin tuomioistuimen arviointi asiasta

32 Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan SEUT 256 artiklasta, Euroopan unionin tuomioistuimen perussäännön 58 artiklan ensimmäisestä kohdasta sekä unionin tuomioistuimen työjärjestyksen 168 artiklan 1 kohdan d alakohdasta ja 169 artiklan 2 kohdasta ilmenee, että valituksessa on ilmoitettava täsmällisesti sekä se, miltä kaikilta osin tuomion tai määräyksen kumoamista vaaditaan, että ne oikeudelliset perusteet ja perustelut, joihin erityisesti halutaan vedota tämän vaatimuksen tueksi. Kyseisissä määräyksissä asetettua perusteluvaatimusta ei täytä valitus, johon ei sisälly edes argumentaatiota, jonka tarkoituksena olisi erityisesti määrittää valituksenalaiseen tuomioon väitetysti sisältyvä oikeudellinen virhe, vaan jossa vain toistetaan sanasta sanaan unionin yleisessä tuomioistuimessa jo esitetyt perusteet ja perustelut, sellaisetkin, joiden pohjana olevien tosiseikkojen osalta tämä tuomioistuin on tosiseikastoa määrittäessään nimenomaisesti omaksunut eri näkemyksen. Tällaisella valituksella nimittäin pyritään tosiasiassa ainoastaan siihen, että unionin yleisessä tuomioistuimessa nostettu kanne tutkitaan uudelleen, mikä ei kuulu unionin tuomioistuimen toimivaltaan (ks. mm. tuomio 30.6.2005, Eurocermex v. SMHV, C-286/04 P, EU:C:2005:422, 49 ja 50 kohta ja tuomio 12.9.2006, Reynolds Tobacco ym. v. komissio, C-131/03 P, EU:C:2006:541, 49 ja 50 kohta).

33 On todettava, että siltä osin kuin valittajan toisessa valitusperusteessa arvostellaan unionin yleistä tuomioistuinta siitä, että tämä on hylännyt vuoden 2006 suuntaviivoihin kohdistetun lainvastaisuusväitteen, siinä vain toistetaan ensimmäisessä oikeusasteessa jo esitetyt perusteet ja perustelut.

34 Niinpä valitusperuste on jätettävä tutkimatta.

Kolmas valitusperuste, jonka mukaan komissio on kiinteämääräisiä sakkoja vahvistaessaan jättänyt huomiotta sen, miten juuri valittaja osallistui kilpailusääntöjen rikkomiseen, mikä on vastoin yhdenvertaisen kohtelun periaatetta

35 Valituksensa tueksi esittämässään kolmannessa valitusperusteessa valittaja arvostelee unionin yleistä tuomioistuinta pääasiallisesti siitä, että tämä on tehnyt oikeudellisen virheen tutkiessaan sen, miten komissio on käyttänyt vuoden 2006 suuntaviivojen 37 kohdassa kuvattua harkintavaltaansa sakkojen vahvistamisessa.

36 On todettava, että tässä perusteessa valittaja ei yksilöi niitä valituksenalaisen tuomion kohtia, joissa on sen mielestä tehty tällainen virhe.

37 Niinpä myös kolmas valitusperuste on tämän tuomion 32 kohdassa mainitun oikeuskäytännön nojalla jätettävä tutkimatta.

Neljäs valitusperuste, jonka mukaan taannehtivuuskiellon periaatetta on loukattu

Asianosaisten lausumat

38 Neljännessä valitusperusteessaan valittaja väittää, että unionin yleinen tuomioistuin on erityisesti valituksenalaisen tuomion 87 ja 90 kohdassa loukannut taannehtivuuskiellon periaatetta katsoessaan, että se, miten komissio on laskenut sakon vuoden 2006 suuntaviivojen avulla, oli lainmukaista, vaikka kilpailusääntöjä väitetään rikotun ajankohtana, jolloin oli sovellettava vuoden 1998 suuntaviivoja.

39 Tässä yhteydessä valittaja korostaa, että 28.6.2005 antamassaan tuomiossa Dansk Rørindustri ym. v. komissio (C-189/02 P, C-202/02 P, C-205/02 P–C-208/02 P ja C-213/02 P, EU:C:2005:408, 231 kohta) yhteisöjen tuomioistuin kyllä katsoi, että komissio saattoi taannehtivuuskiellon periaatetta loukkaamatta laskea sakon määrän vuoden 1998 suuntaviivojen perusteella, vaikka nämä oli annettu mainitussa asiassa kyseessä olleen kilpailusääntöjen rikkomisen jälkeen, koska kyseiset suuntaviivat ja niihin sisältynyt uusi laskentamenetelmä olivat kohtuullisesti arvioituna ennakoitavissa kyseisen rikkomisen ajankohtana. Valittaja kuitenkin väittää, että mainittuun tuomioon johtaneessa asiassa oli niin, ettei suuntaviivoja ollut olemassa kyseisen rikkomisen ajankohtana, joten kyse oli siitä, oliko sakko laskettava tukeutumalla uusiin suuntaviivoihin, jotka komissio antoi ensimmäisen kerran vuonna 1998. Valittaja väittää, että – toisin kuin unionin yleinen tuomioistuin on katsonut valituksenalaisessa tuomiossa – kyseinen tilanne on erotettava tilanteesta, jossa suuntaviivoja oli sovellettava rikkomisen ajankohtana mutta ne on korvattu tai niitä on muutettu uusilla suuntaviivoilla kyseisen rikkomisen ajankohdan jälkeen. Tässä viimeksi mainitussa tilanteessa on kyse siitä, onko sovellettava aikaisempia vai uusia suuntaviivoja sakon määrän laskemiseksi. Valittajan mielestä se, että unionin yleinen tuomioistuin on soveltanut 28.6.2005 annetussa tuomiossa Dansk Rørindustri ym. v. komissio (C-189/02 P, C-202/02 P, C-205/02 P–C-208/02 P ja C-213/02 P, EU:C:2005:408) omaksuttua ratkaisua viimeksi mainittuun tilanteeseen, on vastoin yhdenvertaisen kohtelun ja luottamuksensuojan periaatteita.

40 Valittaja väittää joka tapauksessa, että jos suuntaviivoja voitaisiin milloin tahansa muuttaa taannehtivin vaikutuksin, kuten unionin yleinen tuomioistuin on katsonut, ne eivät voisi täyttää niille unionin tuomioistuimen oikeuskäytännön mukaan kuuluvaa tehtävää, joka on taata yritysten oikeusvarmuus.

41 Komissio vaatii neljännen valitusperusteen hylkäämistä. Se väittää erityisesti, että unionin kilpailusääntöjen tehokas soveltaminen edellyttää sitä, että komissio voi milloin tahansa mukauttaa sakkojen tasoa kilpailupolitiikan tarpeita vastaavaksi.

Unionin tuomioistuimen arviointi asiasta

42 On huomattava, että vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan sillä, että uusia suuntaviivoja, kuten vuoden 2006 suuntaviivoja, ja erityisesti uutta sakon määrän laskentamenetelmää, jonka näiden suuntaviivojen väitetään sisältävän, sovelletaan kilpailusääntöjen rikkomisista määrättävien sakkojen laskemiseksi niihinkin rikkomisiin, joihin on syyllistytty ennen kyseisten suuntaviivojen antamista tai muuttamista, ei loukata taannehtivuuskiellon periaatetta silloin, kun tällaiset uudet suuntaviivat ja tällainen uusi menetelmä olivat kohtuullisesti arvioituna ennakoitavissa kyseessä olevien rikkomisten ajankohtana (ks. vastaavasti mm. tuomio 28.6.2005, Dansk Rørindustri ym. v. komissio, C-189/02 P, C-202/02 P, C-205/02 P–C-208/02 P ja C-213/02 P, EU:C:2005:408, 217 ja 218 sekä 227–232 kohta; tuomio 18.5.2006, Archer Daniels Midland ja Archer Daniels Midland Ingredients v. komissio, C-397/03 P, EU:C:2006:328, 25 kohta; tuomio 18.7.2013, Schindler Holding ym. v. komissio, C-501/11 P, EU:C:2013:522, 75 kohta ja tuomio 14.9.2016, Ori Martin ja SLM v. komissio, C-490/15 P ja C-505/15 P, ei julkaistu, EU:C:2016:678, 82–94 kohta).

43 Niinpä unionin yleinen tuomioistuin ei ole tehnyt mitään oikeudellista virhettä katsoessaan valituksenalaisen tuomion 90 kohdassa, ettei komissio ole loukannut taannehtivuuskiellon periaatetta soveltaessaan vuoden 2006 suuntaviivoja rikkomisen, johon valittaja oli syyllistynyt ennen niiden antamista, seuraamuksena määrätyn sakon laskentaan.

44 Tästä seuraa, että neljäs valitusperuste on hylättävä perusteettomana.

Viides valitusperuste, jonka mukaan sakon määrää laskettaessa on tehty oikeudellisia virheitä

Asianosaisten lausumat

45 Kolme osaa sisältävässä viidennessä valitusperusteessaan valittaja väittää, että unionin yleinen tuomioistuin on tehnyt oikeudellisia virheitä laskiessaan valittajalle määrätyn sakon määrän.

46 Valitusperusteen ensimmäisessä osassa valittaja väittää ensinnäkin, että katsottuaan valituksenalaisen tuomion 165–168 kohdassa, että komission olisi pitänyt valittajalle määrätyn sakon määrän laskennan vaiheessa ottaa huomioon se, että rikkominen ulottui maantieteellisesti kahden eikä kuuden jäsenvaltion alueelle, unionin yleinen tuomioistuin ei voinut käyttää valituksenalaisen tuomion 249 ja 250 kohdassa niitä samoja rikkomisen vakavuuskerrointa ja lisäsummakerrointa, jotka komissio oli vahvistanut riidanalaisessa päätöksessä ja joita oli sovellettu niihin muihin nyt kyseessä olevan kartellin jäseniin, jotka olivat osallistuneet rikkomiseen kolmesta kuuteen jäsenvaltiossa. Näin tehdessään unionin yleinen tuomioistuin ei nimittäin ole määrännyt kyseessä oleville yrityksille sakkoja yksilökohtaisesti.

47 Valittaja väittää toiseksi, että unionin yleinen tuomioistuin on tehnyt valituksenalaisen tuomion 249 kohdassa arviointivirheen ottaessaan rikkomisen keston huomioon rikkomisen vakavuuden arvioinnin yhteydessä, vaikka rikkomisen vakavuus ja kesto olisi pitänyt ottaa huomioon toisistaan erillään. Näin tehdessään unionin yleinen tuomioistuin on antanut liiallisen merkityksen rikkomisen keston kriteerille.

48 Kolmanneksi valittaja väittää, että seikat, jotka unionin yleinen tuomioistuin on ottanut huomioon määrätyn sakon suuruuden määrittämiseksi, eivät sisälly valituksenalaiseen tuomioon, mikä on esteenä kaikelle sakon määrää koskevalle valvonnalle, joten valituksenalaisella tuomiolla on puutteelliset perustelut.

49 Viidennen valitusperusteen toisessa osassa valittaja arvostelee unionin yleistä tuomioistuinta siitä, että se on jättänyt toteamatta useita komission tekemiä arviointivirheitä ja jättänyt ottamatta huomioon tiettyjä sakon määrän vahvistamista koskevia seikkoja, kuten sen, että valittajan tuotteet, joista kilpailusääntöjen rikkomisessa on kyse, kuuluvat vain yhteen niistä kolmesta tuotteiden ryhmästä, joita kyseessä olevat sopimukset koskevat. Niinpä unionin yleisen tuomioistuimen olisi pitänyt ottaa valituksenalaisen tuomion 168–179 kohdassa huomioon se, että rikkomisen intensiteetti on vähäisempi silloin, kun yritys osallistuu siihen vain niiden tuotteiden osalta, jotka kuuluvat vain yhteen kolmesta asianomaisesta ryhmästä. Lisäksi valituksenalaisen tuomion 114 kohtaan sisältyvä toteamus, jonka mukaan valittaja kiisti liian myöhään tietäneensä siitä, että rikkominen koski kolmea tuotteiden ryhmää, ei pidä paikkaansa.

50 Valitusperusteen kolmannessa osassa, joka kohdistuu valituksenalaisen tuomion 192–200 kohtaan, valittaja arvostelee unionin yleistä tuomioistuinta siitä, ettei tämä ole ottanut huomioon – toisin kuin vuoden 1998 suuntaviivoissa edellytetään – sitä, että valittajalla oli rikkomisen toteuttamisessa pelkkä seurailijan asema.

51 Komission mielestä viides valitusperuste ei ole perusteltu.

Unionin tuomioistuimen arviointi asiasta

52 Aluksi on muistutettava, että SEUT 101 ja SEUT 102 artiklan mukaiseen menettelyyn liittyvien komission päätösten tuomioistuinvalvontaa koskeva järjestelmä koostuu SEUT 263 artiklassa vahvistetusta toimielinten toimien laillisuusvalvonnasta, jota voidaan SEUT 261 artiklan mukaisesti täydentää kantajien pyynnöstä sillä, että unionin yleinen tuomioistuin käyttää täyttä harkintavaltaansa

komission kyseisellä alalla määräämien seuraamusten osalta (ks. vastaavasti tuomio 10.7.2014, Telefónica ja Telefónica de España v. komissio, C-295/12 P, EU:C:2014:2062, 42 kohta ja tuomio 21.1.2016, Galp Energía España ym. v. komissio, C-603/13 P, EU:C:2016:38, 71 kohta).

53 SEUT 263 artiklassa määrätystä laillisuusvalvonnasta poiketen kyseisen unionin yleisellä tuomioistuimella olevan täyden harkintavallan ulottuvuus on tiukasti rajattu sakon määrän määrittämiseen. Kyseinen harkintavalta koskee pelkästään unionin yleisen tuomioistuimen komission määräämästä sakosta tekemää arviointia, eikä sen piiriin kuulu niiden seikkojen muuttaminen, jotka muodostavat komission unionin yleisen tuomioistuimen käsiteltäväksi saatetussa päätöksessä laillisesti toteaman kilpailusääntöjen rikkomisen (ks. vastaavasti tuomio 21.1.2016, Galp Energía España ym. v. komissio, C-603/13 P, EU:C:2016:38, 76 ja 77 kohta).

54 Niinpä viides valitusperuste koskee siltä osin kuin siinä on kyse oikeudellisista virheistä, joita unionin yleisen tuomioistuimen väitetään tehneen valittajalle määrätyn sakon määrän laskennassa, sitä, miten unionin yleinen tuomioistuin on erityisesti valituksenalaisen tuomion 244–251 kohdassa käyttänyt täyttä harkintavaltaansa kyseisen sakon määrittämisessä.

– Viidennen valitusperusteen toinen ja kolmas osa

55 Siltä osin kuin kyse on viidennen valitusperusteen toisesta ja kolmannesta osasta, jotka on tutkittava ensin ja joissa valittaja arvostelee unionin yleistä tuomioistuinta siitä, ettei tämä ole ottanut sakon määrän määrittämiseksi huomioon olosuhteita, joiden mukaan valittaja osallistui rikkomiseen vain niiden tuotteiden osalta, jotka kuuluvat yhteen kolmesta kyseessä olevien tuotteiden ryhmästä, ja sillä oli rikkomisen toteuttamisessa vain seurailijan asema, on huomattava, että riidanalaiseen päätökseen kohdistamansa laillisuusvalvonnan yhteydessä erityisesti valituksenalaisen tuomion 114, 169–173 ja 192–200 kohdassa unionin yleinen tuomioistuin on hylännyt kyseisiin olosuhteisiin perustuneet valittajan argumentit.

56 Tästä seuraa, ettei unionin yleistä tuomioistuinta voida arvostella siitä, ettei se ole arvioinut kyseisiä olosuhteita, kun se on täyttä harkintavaltaansa käyttäessään määrittänyt määrättävän sakon suuruuden.

57 Joka tapauksessa on niin, että siltä osin kuin viidennen valitusperusteen toinen ja kolmas osa koskevat toteamuksia, jotka unionin yleinen tuomioistuin on tehnyt riidanalaiseen päätökseen kohdistamansa laillisuusvalvonnan yhteydessä ja jotka ovat johtaneet samoja olosuhteita koskevien valittajan argumenttien hylkäämiseen, ne eivät voi menestyä.

58 Siltä osin nimittäin kuin on kyse ensinnäkin viidennen valitusperusteen toisessa osassa esitetystä argumentista, jonka mukaan unionin yleinen tuomioistuin on tehnyt arviointivirheen niiden tuotteiden ryhmien osalta, joihin valittajan syyksi luettu kilpailusääntöjen rikkominen liittyi, on todettava, kuten unionin yleinen tuomioistuin on selostanut valituksenalaisen tuomion 51 kohdassa, että unionin yleisen tuomioistuimen työjärjestyksen, sellaisena kuin se oli voimassa valituksenalaisen tuomion antamisajankohtana, 44 artiklan 1 kohdan c alakohdan mukaan oikeudenkäynnin kohde ja yhteenveto kanteen oikeudellisista perusteista ovat kaksi olennaista tietoa, jotka on mainittava kannekirjelmässä, ja että kyseisen työjärjestyksen 48 artiklan 2 kohdan mukaan asian käsittelyn kuluessa ei saa vedota uuteen perusteeseen, ellei se perustu kirjallisen käsittelyn aikana esiin tulleisiin tosiseikkoihin tai oikeudellisiin seikkoihin (ks. vastaavasti tuomio 12.11.2009, SGL Carbon v. komissio, C-564/08 P, ei julkaistu, EU:C:2009:703, 21 kohta ja tuomio 3.4.2014, Ranska v. komissio, C-559/12 P, EU:C:2014:217, 38 kohta). Kuten unionin yleinen tuomioistuin on todennut, valittaja kiisti vasta unionin yleisessä tuomioistuimessa jättämässään vastauskirjelmässä tienneensä siitä, että rikkominen koski kolmea tuotteiden alaryhmää, eikä tässä argumentissa ollut kyse ensimmäisessä oikeusasteessa jätetyssä kannekirjelmässä esitetyn väitteen laajentamisesta. Niinpä unionin yleinen tuomioistuin on valituksenalaisen tuomion 53, 54, 114 ja 171 kohdassa perustellusti hylännyt argumentin liian myöhään esitettynä.

59 Valittaja ei siis voi vedota tällaiseen argumenttiin unionin tuomioistuimessa vireillä olevassa muutoksenhakuvaiheessa.

60 Siltä osin kuin valittaja väittää viidennen valitusperusteensa toisessa osassa, että unionin yleisen tuomioistuimen olisi pitänyt ottaa huomioon se, että valittajan toiminta rajoittui yhteen kolmesta tuotteiden alaryhmästä, on riittävää todeta, että unionin yleinen tuomioistuin on todellakin ottanut sen huomioon. Niinpä se on selostanut valituksenalaisen tuomion 154 kohdassa, että komissio oli ottanut kyseisen seikan huomioon määrittäessään sakon laskennan perustana olleen myyntiarvon määrän.

61 Niinpä viidennen valitusperusteen toinen osa on osittain jätettävä tutkimatta ja se on osittain perusteeton.

62 Siltä osin kuin on toiseksi kyse viidennen valitusperusteen kolmannessa osassa esitetystä väitteestä, jonka mukaan unionin yleinen tuomioistuin ei ole määrätyn sakon vahvistamisen yhteydessä tehnyt päätelmiä siitä, että valittajalla oli yksinomaan seurailijan asema, on todettava, että tällainen väite perustuu lähtökohtaan, jonka mukaan nyt kyseessä olevaan tapaukseen oli sovellettava vuoden 1998 eikä vuoden 2006 suuntaviivoja. Kyseinen väite on kuitenkin hylättävä, koska komissio on nyt kyseessä olevassa asiassa soveltanut vuoden 2006 suuntaviivoja, joihin unionin yleinen tuomioistuin on päättänyt tukeutua valituksenalaisen tuomion 246 kohdassa, eikä niissä todeta, että se, että yrityksellä on ollut rikkomisen, josta on määrätty seuraamus, toteuttamisessa yksinomaan passiivinen tai seurailijan asema, olisi otettava huomioon.

63 Niinpä unionin yleinen tuomioistuin on katsonut valituksenalaisen tuomion 194 kohdassa perustellusti, että se, että yrityksellä on ollut yksinomaan passiivinen tai seurailijan asema, ei ole kyseisten suuntaviivojen mukaan enää lieventävä seikka, ja on todennut tuomionsa 197 kohdassa, että samojen suuntaviivojen 29 kohdan kolmannen luetelmakohdan perusteella on niin, että jotta valittajan hyväksi olisi voitu soveltaa lieventäviä seikkoja, valittajan olisi pitänyt osoittaa jättäneensä soveltamatta kyseessä olevia kilpailunvastaisia sopimuksia, mitä se ei kuitenkaan ole osoittanut.

64 Edellä esitetystä seuraa, että viidennen valitusperusteen kolmas osa on perusteeton.

– Viidennen valitusperusteen ensimmäinen osa

65 Siltä osin kuin on ensinnäkin kyse valittajan argumenteista, joiden mukaan unionin yleinen tuomioistuin on tehnyt arviointivirheitä erityisesti rikkomisen maantieteellisen ulottuvuuden osalta määrittäessään sakon määrän täyttä harkintavaltaansa käyttäen, on muistutettava heti aluksi, että pelkästään unionin yleisellä tuomioistuimella on toimivalta valvoa sitä, miten komissio on kussakin yksittäistapauksessa arvioinut lainvastaisen käyttäytymisen vakavuutta. Unionin tuomioistuimen valvonnan tarkoituksena on muutoksenhaun yhteydessä yhtäältä tutkia, missä määrin unionin yleinen tuomioistuin on ottanut oikeudellisesti asianmukaisella tavalla huomioon kaikki ne tekijät, jotka ovat olennaisia arvioitaessa tietyn käyttäytymisen vakavuutta SEUT 101 artiklan ja asetuksen N:o 1/2003 23 artiklan valossa, ja toisaalta tarkastaa, onko unionin yleinen tuomioistuin vastannut oikeudellisesti riittävällä tavalla kaikkiin sakon poistamista tai sakon määrän alentamista koskevan vaatimuksen tueksi esitettyihin väitteisiin (ks. mm. tuomio 17.12.1998, Baustahlgewebe v. komissio, C-185/95 P, EU:C:1998:608, 128 kohta; tuomio 28.6.2005, Dansk Rørindustri ym. v. komissio, C-189/02 P, C-202/02 P, C-205/02 P–C-208/02 P ja C-213/02 P, EU:C:2005:408, 244 kohta ja tuomio 5.12.2013, Solvay Solexis v. komissio, C-449/11 P, ei julkaistu, EU:C:2013:802, 74 kohta).

66 On sitä vastoin muistutettava, että sen jälkeen, kun unionin yleinen tuomioistuin on lausunut täyden harkintavaltansa perusteella unionin oikeussääntöjen rikkomisesta yrityksille määrättyjen sakkojen suuruudesta, unionin tuomioistuimen asiana ei ole korvata kohtuullisuussyistä unionin yleisen tuomioistuimen harkintaa omalla harkinnallaan, kun se ottaa kantaa oikeuskysymyksiin valitusasiassa

(tuomio 28.6.2005, Dansk Rørindustri ym. v. komissio, C-189/02 P, C-202/02 P, C-205/02 P–C-208/02 P ja C-213/02 P, EU:C:2005:408, 245 kohta ja tuomio 11.7.2013, Gosselin Group v. komissio, C-429/11 P, ei julkaistu, EU:C:2013:463, 87 kohta).

67 Lisäksi on myös huomautettava, että unionin tuomioistuimen vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan sakkojen suuruuden määrittämiseksi on otettava huomioon kilpailusääntöjen rikkomisen kesto ja kaikki tekijät, jotka voivat vaikuttaa kilpailusääntöjen rikkomisen vakavuuden arviointiin (tuomio 28.6.2005, Dansk Rørindustri ym. v. komissio, C-189/02 P, C-202/02 P, C-205/02 P–C-208/02 P ja C-213/02 P, EU:C:2005:408, 240 kohta ja tuomio 11.7.2013, Team Relocations ym. v. komissio, C-444/11 P, ei julkaistu, EU:C:2013:464, 98 kohta).

68 Tekijöihin, jotka voivat vaikuttaa kilpailusääntöjen rikkomisen vakavuuden arviointiin, kuuluvat kunkin yrityksen käyttäytyminen, kunkin yrityksen osuus kartellin perustamisessa, hyöty, jonka ne ovat voineet saada kartellista, yritysten koko, asianomaisten tavaroiden arvo sekä se vaara, joka tällaisista kilpailusääntöjen rikkomisista aiheutuu Euroopan unionin tavoitteille (tuomio 28.6.2005, Dansk Rørindustri ym. v. komissio, C-189/02 P, C-202/02 P, C-205/02 P–C-208/02 P ja C-213/02 P, EU:C:2005:408, 242 kohta ja tuomio 11.7.2013, Team Relocations ym. v. komissio, C-444/11 P, ei julkaistu, EU:C:2013:464, 100 kohta).

69 Siltä osin kuin nyt käsiteltävässä asiassa on kyse siitä, että unionin yleinen tuomioistuin on soveltanut samoja 15 prosentin suuruisia rikkomisen vakavuuskerrointa ja lisäsummakerrointa kuin komissio riidanalaisessa päätöksessä, vaikka unionin yleinen tuomioistuin on katsonut, että rikkominen ulottui maantieteellisesti kahteen eikä kuuteen jäsenvaltioon, on huomattava, että todettuaan valituksenalaisen tuomion 156–168 kohdassa virheet, jotka komissio oli tehnyt kyseisen maantieteellisen ulottuvuuden arvioinnissa, unionin yleinen tuomioistuin on arvioinut täyden harkintavaltansa perusteella päätelmiä, jotka komission tekemistä virheistä on tehtävä määrätyn sakon suuruuden määrittämisen osalta, kuten erityisesti valituksenalaisen tuomion 242 ja 244–251 kohdasta ilmenee.

70 Ensinnäkin valituksenalaisen tuomion 246 kohdassa unionin yleinen tuomioistuin on katsonut, että nyt kyseessä olevassa asiassa on asianmukaista tukeutua vuoden 2006 suuntaviivoihin sakon määrän laskemiseksi uudelleen.

71 Sitten unionin yleinen tuomioistuin on katsonut valituksenalaisen tuomion 247 kohdassa, että komission tekemät arviointivirheet, joissa oli kyse siitä, että komissio oli vahvistanut rikkomisen vakavuuskertoimen ja lisäsummakertoimen 15 prosentin suuruisiksi katsomalla rikkomisen ulottuneen maantieteellisesti kuuden jäsenvaltion alueelle, edellyttivät ainoastaan, että se korvaa komission arvioinnin omalla arvioinnillaan mainittujen kertoimien vahvistamisessa, otettuaan erityisesti huomioon, että rikkominen ulottui maantieteellisesti vain kahden jäsenvaltion alueelle. Kun tämän tuomion 57–64 kohta otetaan huomioon, näin tehdäkseen unionin yleinen tuomioistuin on perustellusti jättänyt sitä vastoin huomiotta valittajan väitteen, jonka mukaan rikkominen koski vain yhtä kolmesta tuotteiden alaryhmästä, ja sen, että valittajalla oli vain seurailijan asema.

72 Määrätyn sakon määrän laskemiseksi unionin yleinen tuomioistuin on katsonut valituksenalaisen tuomion 248 kohdassa, että komissio oli katsonut riidanalaisen päätöksen 1 artiklan 2 kohdassa sekä sen 872 ja 873 perustelukappaleessa perustellusti, että valittaja oli osallistunut 6.3.1998–9.11.2004 yhtenä kokonaisuutena pidettävään jatkettuun kilpailusääntöjen rikkomiseen, joka koostui salaisesta kartellista, jolla pyrittiin sovittamaan kyseessä olevien kolmen tuotteiden alaryhmän tulevat hinnankorotukset yhteen Saksan ja Itävallan alueella.

73 Lopuksi valituksenalaisen tuomion 249 kohdassa unionin yleinen tuomioistuin on ottanut huomioon paitsi kyseisen rikkomisen luonteen myös sen ulottumisen maantieteellisesti kahden jäsenvaltion alueelle sekä sen pitkän keston ja sitten todennut rikkomisen kuuluvan kaikkein vakavimpiin ja katsonut, että kun vuoden 2006 suuntaviivojen 23 kohta otetaan huomioon, kyseisen rikkomisen osalta 15 prosentin suuruinen osuus myyntiarvosta vastaa vähimmäismäärää.

74 Niinpä unionin yleinen tuomioistuin on katsonut valituksenalaisen tuomion 250 kohdassa, että valittajalle määrättävän sakon perusmäärän laskemiseksi on asianmukaista vahvistaa sekä rikkomisen vakavuuskertoimen että lisäsummakertoimen suuruudeksi 15 prosenttia.

75 Edellä esitetystä seuraa, että – toisin kuin valittaja väittää – unionin yleinen tuomioistuin on ottanut huomioon sen, että rikkominen ulottui maantieteellisesti vain kahteen eikä kuuteen jäsenvaltioon. Unionin yleinen tuomioistuin on kuitenkin katsonut, että tästä pienemmästä maantieteellisestä ulottuvuudesta huolimatta 15 prosentin määrä oli asianmukainen erityisesti rikkomisen luonteen perusteella. Tässä yhteydessä on korostettava, että kun otetaan huomioon vuoden 2006 suuntaviivojen 23 kohta, johon unionin yleinen tuomioistuin on nyt kyseessä olevassa asiassa päättänyt tukeutua, 15 prosentin suuruiset rikkomisen vakavuuskerroin ja lisäsummakerroin olivat oikeutettuja yksin kyseessä olevan rikkomisen luonteen perusteella, koska tällainen rikkominen kuuluu, kuten unionin yleinen tuomioistuin on todennut, mainitussa 23 kohdassa tarkoitettuihin kaikkein vakavimpiin kilpailunrajoituksiin ja koska kyseinen prosenttimäärä vastaa kaikkein pienintä kerrointa seuraamusten asteikossa, jota tällaisiin rikkomisiin voidaan kyseisten suuntaviivojen mukaan soveltaa (ks. tältä osin vastaavasti tuomio 11.7.2013, Ziegler v. komissio, C-439/11 P, EU:C:2013:513, 124 ja 125 kohta ja tuomio 11.7.2013, Team Relocations ym. v. komissio, C-444/11 P, ei julkaistu, EU:C:2013:464, 125 kohta). Niinpä valittaja arvostelee virheellisesti unionin yleistä tuomioistuinta siitä, ettei tämä ole ottanut rikkomisen maantieteellistä ulottuvuutta huomioon rikkomisen vakavuuskertoimen ja lisäsummakertoimen määrittämisessä, ja siitä, että se on vahvistanut näiden kertoimien määräksi 15 prosenttia.

76 Tällaista päätelmää ei voida kyseenalaistaa sillä perusteella, että kyseinen prosenttimäärä on sama kuin se, joka vahvistettiin sellaisille muille yrityksille, joiden osallistuminen rikkomiseen oli maantieteellisesti laajempaa kuin se, minkä laajuista valittajan osallistumisen siihen katsottiin olleen, mikä on valittajan mielestä yhdenvertaisen kohtelun periaatteen vastaista.

77 Tässä yhteydessä on nimittäin muistutettava, että mainittu periaate on unionin oikeuden yleinen periaate, joka on vahvistettu Euroopan unionin perusoikeuskirjan 20 ja 21 artiklassa. Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan kyseinen periaate edellyttää, että toisiinsa rinnastettavia tilanteita ei kohdella eri tavalla eikä erilaisia tilanteita kohdella samalla tavalla, ellei tällaista kohtelua voida objektiivisesti perustella (ks. mm. tuomio 12.11.2014, Guardian Industries ja Guardian Europe v. komissio, C-580/12 P, EU:C:2014:2363, 51 kohta).

78 Unionin yleisen tuomioistuimen on erityisesti noudatettava kyseistä periaatetta paitsi silloin, kun se tutkii sakkojen määräämisestä tehdyn komission päätöksen laillisuuden, myös silloin, kun se käyttää täyttä harkintavaltaansa. Täyden harkintavallan käyttäminen ei näet saa johtaa siihen, että yrityksiä, jotka ovat osallistuneet SEUT 101 artiklan 1 kohdan vastaiseen sopimukseen tai yhdenmukaistettuun menettelytapaan, kohdellaan eri tavalla niille määrättävien sakkojen suuruuden määrittämisen yhteydessä (ks. vastaavasti tuomio 18.12.2014, komissio v. Parker Hannifin Manufacturing ja Parker-Hannifin, C-434/13 P, EU:C:2014:2456, 77 kohta).

79 Kuten unionin tuomioistuimen oikeuskäytännöstä ilmenee, samaan kartelliin osallistuneiden yritysten välisiä eroja etenkin niiden osallistumisen maantieteellisen ulottuvuuden osalta ei tarvitse ottaa saman periaatteen nojalla välttämättä huomioon rikkomisen vakavuuskerrointa ja lisäsummakerrointa vahvistettaessa, vaan näin voidaan tehdä sakon laskemisen jossakin toisessa vaiheessa, kuten esimerkiksi mukautettaessa perusmäärää lieventävien ja raskauttavien seikkojen mukaan vuoden 2006 suuntaviivojen 28 ja 29 kohdan nojalla (ks. vastaavasti tuomio 11.7.2013, Gosselin Group v. komissio, C-429/11 P, ei julkaistu, EU:C:2013:463, 96–100 kohta ja tuomio 11.7.2013, Team Relocations ym. v. komissio, C-444/11 P, ei julkaistu, EU:C:2013:464, 104 ja 105 kohta).

80 Kuten komissio on todennut, tällaisia eroja voi ilmetä myös sakon perusmäärän laskemiseksi huomioon otetun myyntiarvon välityksellä siltä osin kuin tämä arvo heijastaa kunkin rikkomiseen osallistuvan yrityksen osalta sen kyseessä olevaan rikkomiseen osallistumisen merkittävyyttä vuoden 2006

suuntaviivojen 13 kohdan mukaisesti; tämän kohdan perusteella sakon laskentapohjana voidaan käyttää määrää, joka kuvastaa rikkomisen taloudellista merkitystä ja yrityksen suhteellista osuutta siinä (ks. vastaavasti tuomio 11.7.2013, Team Relocations ym. v. komissio, C-444/11 P, ei julkaistu, EU:C:2013:464, 76 kohta).

81 Siltä osin kuin tämän johdosta on selvää, että valittajalle määrätyn sakon perusmäärä on määritetty valittajalle kertyneen myynnin arvon perusteella, unionin yleinen tuomioistuin on voinut vahvistaa valituksenalaisen tuomion 250 kohdassa rikkomisen vakavuuskertoimen ja lisäsummakertoimen suuruudeksi 15 prosenttia kyseisestä arvosta loukkaamatta yhdenvertaisen kohtelun periaatetta.

82 Siltä osin kuin on toiseksi kyse argumentista, jonka mukaan unionin yleinen tuomioistuin on valituksenalaisen tuomion 249 kohdassa arvioinut rikkomisen vakavuutta virheellisesti sen kannalta, kuinka kauan valittaja oli osallistunut rikkomiseen, tällainen argumentti on tämän tuomion 75 kohdassa tehtyjen toteamusten perusteella hylättävä tehottomana.

83 Joka tapauksessa on todettava, että siitä, että unionin yleinen tuomioistuin on kyseisessä kohdassa maininnut muiden kriteerien, kuten kyseessä olevan rikkomisen luonnetta koskevan kriteerin, joukossa rikkomisen pitkän keston, ei voida päätellä, että unionin yleinen tuomioistuin olisi täten antanut viimeksi mainitulle kriteerille liiallisen merkityksen.

84 Siltä osin kuin on kolmanneksi kyse perustelujen puutteellisuutta koskevasta väitteestä, on palautettava mieleen, että unionin yleisen tuomioistuimen on Euroopan unionin tuomioistuimen perussäännön 36 artiklaan, jota sovelletaan unionin yleiseen tuomioistuimeen saman perussäännön 53 artiklan ensimmäisen kohdan nojalla, ja unionin yleisen tuomioistuimen työjärjestyksen, sellaisena kuin se oli voimassa valituksenalaisen tuomion antamisajankohtana, 81 artiklaan perustuvan tuomioiden perustelemista koskevan velvollisuutensa nojalla esitettävä päättelynsä selvästi ja yksiselitteisesti, jotta asianomaiset voivat saada annetun ratkaisun perustelut selville ja unionin tuomioistuin voi harjoittaa tuomioistuinvalvontaansa (ks. mm. tuomio 26.9.2013, Alliance One International v. komissio, C-679/11 P, ei julkaistu, EU:C:2013:606, 98 kohta ja tuomio 28.1.2016, Quimitécnica.com ja de Mello v. komissio, C-415/14 P, ei julkaistu, EU:C:2016:58, 56 kohta).

85 Kuten unionin tuomioistuin jo on todennut, unionin yleisen tuomioistuimen on noudatettava kyseistä velvollisuutta täyttä harkintavaltaansa käyttäessään (ks. vastaavasti tuomio 18.12.2014, komissio v. Parker Hannifin Manufacturing ja Parker-Hannifin, C-434/13 P, EU:C:2014:2456, 77 kohta).

86 Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan perusteluvelvollisuus ei kuitenkaan velvoita unionin yleistä tuomioistuinta esittämään selvitystä, jossa seurattaisiin tyhjentävästi ja kohta kohdalta kaikkia riidan asianosaisten esittämiä päätelmiä. Perustelut voivat siis olla implisiittisiä, kunhan osapuolet saavat niiden avulla selville syyt, joiden vuoksi unionin yleinen tuomioistuin ei ole hyväksynyt osapuolten argumentteja, ja unionin tuomioistuimella on käytettävissään riittävät tiedot, jotta se kykenee harjoittamaan valvontaansa (ks. vastaavasti mm. tuomio 2.4.2009, Bouygues ja Bouygues Télécom v. komissio, C-431/07 P, EU:C:2009:223, 42 kohta ja tuomio 22.5.2014, Armando Álvarez v. komissio, C-36/12 P, EU:C:2014:349, 31 kohta).

87 Nyt käsiteltävässä asiassa on huomattava, että määrätyn sakon määrän alentamiseen tähtääviin valittajan argumentteihin vastatakseen unionin yleinen tuomioistuin on lausunut yhtäältä valituksenalaisen tuomion 245–251 kohdassa sakon määrää koskevista komission virheistä tehtävistä päätelmistä ja toisaalta tuomionsa 252–259 kohdassa valittajan esittämistä sakon alentamista tukevista lisäargumenteista ennen kuin se on katsonut tuomionsa 260 kohdassa täyttä harkintavaltaansa käyttäen, että sakon määrä on vahvistettava samansuuruiseksi kuin komissio on sen vahvistanut riidanalaisessa päätöksessä. Toisin kuin valittaja väittää, unionin yleinen tuomioistuin on valituksenalaisen tuomion 249 kohdassa luetellut tekijät, jotka se on ottanut huomioon määrittääkseen rikkomisen vakavuuskertoimen ja lisäsummakertoimen, ja todennut, että vuoden 2006 suuntaviivojen

23 kohdan nojalla ja sen asteikon perusteella, joka on kyseisten suuntaviivojen mukaan 0–30 prosenttia, kyseessä oleva rikkominen, joka kuuluu kaikkein vakavimpiin, oikeuttaa sen, että sovelletaan 15 prosentin määrää.

88 Näin tehdessään unionin yleinen tuomioistuin on esittänyt syyt, jotka ovat saaneet sen käyttämään kyseistä prosenttimäärää ja siis vahvistamaan sakon, jonka määrä eritellään valituksenalaisen tuomion 251 kohdassa.

89 Valituksenalaisen tuomion perustelujen puutteellisuutta koskeva valittajan argumentti on siis hylättävä.

90 Niinpä on katsottava, että koska mikään viidennen valitusperusteen ensimmäisen osan tueksi esitetyistä argumenteista ei ole menestynyt, tämä osa on perusteeton.

91 Kaikesta edellä esitetystä seuraa, että viides valitusperuste on osittain jätettävä tutkimatta ja osittain hylättävä perusteettomana.

Kuudes valitusperuste, jonka mukaan menettely unionin yleisessä tuomioistuimessa on kestänyt kohtuuttoman kauan

Asianosaisten lausumat

92 Kuudennessa valitusperusteessaan valittaja vetoaa siihen, että unionin yleinen tuomioistuin ei ole noudattanut velvollisuuttaan ratkaista sen käsiteltäviksi saatetut asiat kohtuullisessa ajassa. Se toteaa, että menettely unionin yleisessä tuomioistuimessa alkoi 8.9.2010 ja päättyi yli kolme vuotta myöhemmin eli 16.9.2013, jolloin valituksenalainen tuomio annettiin. Valittajan mielestä tällainen aika on asian kannalta merkityksellisen oikeuskäytännön valossa ja tätä asiaa koskevien olosuhteiden perusteella erityisen pitkä ja kohtuuton.

93 Komissio katsoo, että vaikka oletettaisiinkin, ettei menettelyn kesto ollut kohtuullinen, tämä valitusperuste ei voi menestyä.

Unionin tuomioistuimen arviointi asiasta

94 Siltä osin kuin valittaja vaatii kuudennessa valitusperusteessaan ensinnäkin valituksenalaisen tuomion kumoamista, koska menettely unionin yleisessä tuomioistuimessa kesti kohtuuttoman kauan, on huomattava, että jos mikään ei viittaa siihen, että tällainen kesto olisi vaikuttanut asian ratkaisuun, se, ettei ratkaisua ole annettu kohtuullisessa ajassa, ei voi johtaa valituksenalaisen tuomion kumoamiseen. On nimittäin niin, että jos se, ettei ratkaisua ole annettu kohtuullisessa ajassa, ei ole vaikuttanut asian ratkaisuun, valituksenalaisen tuomion kumoamisella ei korjattaisi sitä, että unionin yleinen tuomioistuin on loukannut tehokkaan oikeussuojan periaatetta (tuomio 26.11.2013, Gascogne Sack Deutschland v. komissio, C-40/12 P, EU:C:2013:768, 81 ja 82 kohta; tuomio 26.11.2013, Kendrion v. komissio, C-50/12 P, EU:C:2013:771, 82 ja 83 kohta ja tuomio 10.7.2014, Telefónica ja Telefónica de España v. komissio, C-295/12 P, EU:C:2014:2062, 64 kohta).

95 Nyt käsiteltävässä asiassa valittaja ei ole esittänyt unionin tuomioistuimelle mitään seikkaa, josta voisi ilmetä, että unionin yleisessä tuomioistuimessa pidetyn menettelyn kohtuuton kesto on voinut vaikuttaa tämän käsiteltäväksi saatetun asian ratkaisuun.

96 Tästä seuraa, että valituksen tueksi esitetty kuudes valitusperuste ei voi johtaa koko valituksenalaisen tuomion kumoamiseen.

97 Siltä osin kuin valittaja vaatii kuudennessa valitusperusteessa toiseksi ja toissijaisesti, että sille määrätyn sakon määrää alennetaan, on huomautettava, että siitä, että unionin tuomioistuimet loukkaavat Euroopan unionin perusoikeuskirjan 47 artiklan toisen kohdan mukaista velvollisuuttaan ratkaista niiden käsiteltäväksi saatetut asiat kohtuullisessa ajassa, on määrättävä seuraamus unionin yleisessä tuomioistuimessa nostettavan vahingonkorvauskanteen yhteydessä, koska tällainen kanne merkitsee tehokasta korjauskeinoa. Niinpä vaatimusta, jolla pyritään saamaan korvausta siitä aiheutuneesta vahingosta, ettei unionin yleinen tuomioistuin ole antanut ratkaisua kohtuullisessa ajassa, ei voida saattaa suoraan unionin tuomioistuimen käsiteltäväksi valituksen yhteydessä, vaan se on esitettävä itse unionin yleisessä tuomioistuimessa (tuomio 10.7.2014, Telefónica ja Telefónica de España v. komissio, C-295/12 P, EU:C:2014:2062, 66 kohta; tuomio 9.10.2014, ICF v. komissio, C-467/13 P, ei julkaistu, EU:C:2014:2274, 57 kohta ja tuomio 21.1.2016, Galp Energía España ym. v. komissio, C-603/13 P, EU:C:2016:38, 55 kohta).

98 Unionin yleisen tuomioistuimen, jolla on toimivalta SEUT 256 artiklan 1 kohdan nojalla ja jonka käsiteltäväksi on saatettu vahingonkorvausvaatimus, on ratkaistava tällainen vaatimus sen oikeudenkäynnin, jonka kestoa on arvosteltu, taustalla olevan asian ratkaisseesta kokoonpanosta poikkeavassa kokoonpanossa (ks. vastaavasti tuomio 10.7.2014, Telefónica ja Telefónica de España v. komissio, C-295/12 P, EU:C:2014:2062, 67 kohta; tuomio 9.10.2014, ICF v. komissio, C-467/13 P, ei julkaistu, EU:C:2014:2274, 58 kohta ja tuomio 21.1.2016, Galp Energía España ym. v. komissio, C-603/13 P, EU:C:2016:38, 56 kohta).

99 On kuitenkin niin, että kun on ilmeistä – ilman että asianosaisten olisi tarpeen toimittaa tältä osin lisätodisteita –, että unionin yleinen tuomioistuin on laiminlyönyt riittävän selvästi velvollisuutensa ratkaista asia kohtuullisessa ajassa, unionin tuomioistuin voi todeta tällaisen laiminlyönnin (ks. vastaavasti tuomio 9.10.2014, ICF v. komissio, C-467/13 P, ei julkaistu, EU:C:2014:2274, 59 kohta ja tuomio 21.1.2016, Galp Energía España ym. v. komissio, C-603/13 P, EU:C:2016:38, 57 kohta).

100 Nyt käsiteltävässä asiassa on kuitenkin katsottava, että kun otetaan erityisesti huomioon kyseessä olevan asian luonne ja monitahoisuus sekä riidanalaisesta päätöksestä nostettujen kanteiden lukumäärä, unionin yleisessä tuomioistuimessa pidetyn menettelyn kesto, joka oli noin kolme vuotta, ei ollut ilmeisen kohtuuton.

101 Edellä esitetystä seuraa, että kuudes valitusperuste on hylättävä.

102 Koska yhtäkään valittajan esittämistä valitusperusteista ei ole hyväksytty, valitus on hylättävä kokonaisuudessaan.

Oikeudenkäyntikulut

103 Unionin tuomioistuimen työjärjestyksen 184 artiklan 2 kohdan mukaan on niin, että jos valitus on perusteeton, unionin tuomioistuin tekee ratkaisun oikeudenkäyntikuluista.

104 Saman työjärjestyksen 138 artiklan 1 kohdan, jota sovelletaan työjärjestyksen 184 artiklan 1 kohdan nojalla valituksen käsittelyyn, mukaan asianosainen, joka häviää asian, velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut, jos vastapuoli on sitä vaatinut. Koska valittaja on hävinnyt asian ja komissio on vaatinut sen velvoittamista korvaamaan oikeudenkäyntikulut, valittaja on velvoitettava korvaamaan nyt käsiteltävään valitukseen liittyvät oikeudenkäyntikulut.

Näillä perusteilla unionin tuomioistuin (ensimmäinen jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

1) Valitus hylätään.

2) Aloys F. Dornbracht GmbH & Co. KG velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

Allekirjoitukset